

KONSTRUKTIONSGRAMMATIK SOM EN FUNKTIONALISTISK GENERATIV GRAMMATIK

Jouni Rostila, Tyska språket, Tammerfors universitet

KONSTRUKTIOKIELIOPPI FUNKTIONALISTISENA GENERATIIVISENA KIELIOPPINA

Konstruktiokieliopilla (CxG) näyttäisi olevan lukuisia ominaisuuksia, jotka tekevät siitä ihanteellisen funktionalistisen generatiivisen lähestymistavan. Yksi näistä on kuvausyksiköiden perustuminen semantiikkaan, joka ei kuitenkaan estä semanttisesti tyhjien, näennäisesti syntaksin autonomian puolesta puhuvien rakenteiden mielekäästä kuvausta. CxG näyttäisi myös soveltuvan hyvin kieliopillistumisen kuvaukseen. Ongelmat, joita CxG:n perustumisen listattuihin yksiköihin voidaan ajatella aiheuttavan, osoittautuvat odotettua vähemmän vakaviksi, ja listaamis-lähestymistavalla on myös kiistämättömiä etuja.

Konstruktioiden ja nk. meemien välillä voidaan nähdä tiettyjä yhtäläisyyksiä. Tomasellon CxG-lähestymistapa lapsen kielenomaksumiseen puolestaan antaa odottaa, että myös aikuisilla on kyky luonnolliseen kielenomaksumiseen. Se, että aikuisten oppimistulokset puhuvat tätä vastaan, voidaan selittää tarkastelemalla kieltä sosiaalisena ilmiönä.

Avainsanat: konstruktiokielioppi, funktionalismi, kieliopillistuminen, meemi, kielenomaksuminen.

I detta bidrag¹ kartlägger jag några egenskaper hos konstruktionsgrammatiken (i fortsättningen **KG**; se t ex Goldberg, 1995; Kay & Fillmore, 1999; Croft, 2001) som får den att se ut som den ideala ansatsen om ens mål är att formulera en funktionalistisk generativ grammatik. Bidraget går också in på vissa konsekvenser av en KG-ansats till barnets språkinlärning och drar några paralleller mellan konstruktioner och begreppet mem (Dawkins, 1989). Jag utgår inte från någon av de olika KG-ansatserna (se Croft & Cruse, 2004: 257ff) i ren form utan bara från konstruktionsgrammatikens grundprinciper som alla dessa ansatser har gemensamt. För KGs tillämpning på autentiskt språkligt

material i form av stora mängder korpusdata se Boas (2003); för tillämpningar på finskan t ex Leino (2005). Östman (2005) tar första steget till ansatsens diskursanalytiska tillämpning.

RÖTTERNA I SEMANTIKEN

Det som främst gör KG till en **funktionalistisk** generativ grammatik är att KG huvudsakligen fungerar på basis av semantiken. Enligt KG utgör allt i ett språk, från lexem ända till intonationsmönster och abstrakta syntaktiska strukturer, form-betydelse-par, d v s konstruktioner (jfr Croft, 2004: 644). Alla språkliga element som enligt KG är relevanta för grammatisk beskrivning är med andra ord symboliska, d v s kan användas till att förmedla information, och är därför också funktionella. Samtidigt är KG att betrakta som en **generativ** ansats. I själva verket är

Jouni Rostila
Tyska språket
FI-33014 Tammerfors universitet
jouni.rostila@uta.fi

KG i högre grad generativ än t ex Chomskys generativa grammatik (t ex Chomsky, 1995), eftersom KG sätter som sitt mål att generera allting, inte bara den sk kärngrammatikens strukturer (Kay & Fillmore, 1999: 1). Detta är också viktigt ur en funktionalistisk synvinkel: det naturliga målet för en funktionalistisk generativ grammatik är att kunna beskriva språkbruket, och till detta hör såväl högfrekventa, semantiskt allmänna strukturer (kärnan) som idiosynkratiska uttryckssätt (periferin). KG kan alltså inte stämpla sådana strukturer som irrelevanta som den inte kan generera – en frestelse som kan vara svår att motstå för teorier med en kärna-periferi-distinktion (jfr Seuren, 2004a: 121).²

KGs generativa kapacitet grundar sig på semantiken. Den härrör från operationer som kombinerar konstruktioner med varandra på grundval av deras semantiska kompatibilitet.³ Följande (förenklade) illustration av hur verb kombineras med ditransitivkonstruktionen i engelskan är ett exempel på en sådan operation:

(1) Form: den lineära följd⁴ av NP-argument

Betydelse:	AGENT	RECIPIENT	PATIENT ⁵
	Fusionering/unifikation med participantroller		
<i>hand</i> :	den som	mottagare	det räckta
	räcker ngt	av det räckta	
<i>send</i> :	sändare	mottagare	det sända
semantiskt			
liknande verb

→ *He handed/sent/... her the letter.* (jfr Goldberg, 1995: 48ff)

Schemat i (1) visar att också kärngrammatikens konstruktioner – med vilka här menas högfrekventa, semantiskt allmänna strukturer – såsom ditransitivkonstruktion

nen⁶ enligt KG har en egen betydelse som ger dem förmågan att licensera egna argument. De huvuds specifika **participantroller** fusioneras med argumentstrukturkonstruktionernas **argumentroller** (semantiska roller). Operationen lyckas om rollerna är semantiskt kompatibla (se Goldberg, 1995: 50f och Michaelis, 2003 för förslag till villkoren för detta). Det är viktigt att inse att KGs schematiska konstruktioner skiljer sig som kärngrammatikens licenseringsmedel från t ex valensteorins satsmönster (jfr Welke, 1994b) eller från den traditionella generativa grammatikens frasstrukturregler (t ex Chomsky, 1965) genom att vara förknippade med betydelser. Ma o utgör KGs schematiska konstruktioner tecken väsentligen på samma sätt som lexem. Se Goldberg (1995) för fördelar med detta i fråga om ditransitivkonstruktionen.

Konstruktionerna kan också uppfattas som symboliska enheter vilkas symboliska potential aktiveras när deras användningsvillkor möts. I enlighet med detta uppvisar ditransitivkonstruktionen först då en betydelse när ett passande verb kombineras med den. På liknande sätt kräver också ett lexem som *sten*, en atomisk och specifik konstruktion enligt Crofts terminologi (2001: 16), att dess användningsvillkor uppfylls: det kan på ett lyckat sätt bara användas till att referera till ett objekt som motsvarar den beskrivning (eller en dylik) som det språkliga tecknet innehåller.

Såsom ditransitivkonstruktionen i engelskan visar, kan även ordföljdsmonster utan något som helst morfologiskt material fungera som konstruktionernas form; detta är typiskt för helt schematiska konstruktioner. I språk med rikare morfologi än i engelskan tycks argumentstrukturkonstruktionerna symboliseras genom kombinationer av morfologiska kasus. Bidrag som Ickler (1990) och Dürscheid (1999) tyder starkt på att ka-

suskombinationer i tyskan är betydelsefulla även utan de verb som vanligtvis uppträder med dem. Bornkessel (2002) kan tolkas som psykologingvistisk evidens för samma slutsats. Stödet för begreppet argumentstrukturkonstruktion från dessa arbeten tilltar i styrka när man tar hänsyn till att ingen av dessa forskare arbetar inom KG.

Även om semantiken spelar en avgörande roll vad beträffar KGs beskrivningsenheter och generativa kapacitet, bryter KG inte samman om den konfronteras med språkliga enheter som inte kan anses ha en betydelse. Konstruktioner kan mycket väl uppvisa grammatiska och idiosynkratiska användningsvillkor. Grammatiska användningsvillkor är å andra sidan ingen eftergift för en autonom syntax utan en manifestation av grammatikalisering (se nästa avsnitt). I både de grammatiska och idiosynkratiska användningsvillkoren återspeglas också ett av språkets väsentliga drag, den konventionella karaktären i många uttrycksätt (jfr Croft, 2000: 7). I och med att konstruktionerna grammatikaliserar, förlorar de gradvis sina semantiska användningsvillkor, tills bara grammatiska villkor återstår. T ex hjälpverbet *do* i engelskan kan uppfattas som en konstruktion som bara uppvisar grammatiska användningsvillkor. Konstruktionen kräver att en **verbfras** kombineras med den och på det sättet refererar till en grammatisk kategori (som också kan beskrivas som en konstruktion, se Kay & Fillmore, 1999: 8).⁷

Det semantiska bidraget i konstruktioner som i hög grad grammatikaliserats närmar sig noll i takt med att deras semantiska användningsvillkor stryks. När allt innehåll har reducerats, är det tänkbart att konstruktionen endast är motiverad som en konvention. Den används bara därför att icke-användningen skulle bryta mot en konvention som alla andra uppmärksammar och kunde således väcka negativt uppseende. Jag anser

att man i sådana fall kan säga att det har uppstått ett **form-konvention**-par. Den primära motiveringen till konstruktioner torde emellertid bestå i betydelsen – detta följer av antagandet att behovet att uttrycka betydelse är troligen större än behovet att hålla fast vid konventioner⁸ – och därför kan man ponera att konstruktioner som bara utgör form-konvention-par mestadels redan är på väg ut ur språket.⁹

Ofta förhåller det sig emellertid så att enheter som förefaller semantiskt tomma kan föras tillbaka på en uttrycksfunktion. En ansats som KG kan vara särskilt fruktbar just därför att dess fasta rötter i semantiken förutsätter att möjligheterna av semantisk motivering verkligen uttöms innan företeelser klassificeras som blotta konventioner. Det skulle t ex löna sig att undersöka närmare om expletiva element som *it*, *det* och *es* i (2) kan anses som konstruktioner som symboliserar den logisk-pragmatiska eller perspektiviska rollen **första argument** (Welke, 2002: 103; jfr också Welke, 1994a,b).

- (2)a. It rained all day.
 b. Det regnade hela dagen.
 c. Es gibt keine Ersatzteile. 'Det finns inga reservdelar.'

Skenbart funktionslösa element som dessa har utnyttjats av formalister som evidens mot funktionalistiska teorier. Med hjälp av begreppet första argument, som betyder utgångspunkten för betraktandet, kan man emellertid ge de expletiva elementen i (2) följande funktionalistiska tolkning: de tjänar till att ange att det inte finns någon utgångspunkt för betraktandet i dessa satser (jfr också Langacker, 1991: 354 för ett liknande förslag). Detta nås genom att låta ett icke-referentiellt element bära symbolen för det första argumentet, d v s inta subjektpositionen eller bära nominativen. Det skulle dock kräva en omfattande analys av olika

slags expletiva element (se t ex Alba-Salas, 2004; Rothstein, 2001; Rostila, 2005b) innan det vore möjligt att påstå att alla expletiva element kan motiveras semantiskt.

Slutligen kan det påpekas att KG, i motsats till Chomskys minimalistiska ansats, uppfyller de flesta villkor som Seuren (2004a) i sin kritik av Chomskys teori ställer för en verkligt minimalistisk syntasteori. I enlighet med Seurens krav på en adekvat teori förmedlar KG mellan form och betydelse, eftersom konstruktioner ju utgör form-betydelse-par. Seuren kritiserar minimalismen för att den använder två olika representationsnivåer (*Logical Form* och *Phonetic Form*) för att uppfylla detta krav när bara en representationsnivå skulle vara tillräcklig. Minimalismen är alltså inte så minimalistisk som den kunde vara. Den konceptuella och den motorisk-perceptuella gränsytan kunde ju antas bara läsa den information av en enda representation som är relevant för den (ibid.: 139). Konstruktionerna, som integrerar både semantisk och fonologisk information, fungerar precis på detta sätt. Det är bara transformationerna som fattas i KG för att vara en teori som Seuren skulle kunna acceptera (2004a: 81; 2004b: 615; 627ff). Symboliska relationer i konstruktioner övertar deras funktion inom KG. Antagandet av sådana relationer är å andra sidan eventuellt mera minimalistiskt än den rad av operationer som Seuren behöver inom sin egen teori för att få transformationerna att fungera på rätt sätt (2004b: 627ff; jfr Croft, 2004: 649). KG skulle alltså förefalla mera minimalistisk än både minimalismen och Seurens alternativ till den. En annan fråga är naturligtvis om en adekvat teori om ett så komplext fenomen som det mänskliga språket måste vara särskilt minimalistisk (jfr Seuren, 2004a: 130).

KONSTRUKTIONSGRAMMATIK OCH GRAMMATIKALISERING

Funktionalistiska teorier utgår oftast från att språkets produktiva konventioner kommer till i grammatikaliseringsprocesser. Det är därför väsentligt att en funktionalistisk generativ ansats kan beskriva grammatikaliseringsprocesser på ett belysande sätt. Inom KG tycks grammatikalisering kunna uppfattas som en utveckling av lexikaliska enheter – atomiska och specifika konstruktioner – till delvis schematiska konstruktioner (se åter Croft, 2001: 16, för terminologi). Detta kan åskådliggöras med hjälp av ett klassiskt exempel på grammatikalisering, utvecklingen av lexemet *pas* till franskans emfatiska negationselement (som sedan grammatikaliserades vidare till ett normalt negationselement, jfr Detges & Waltereit, 2002: 174f).

Först användes *pas* 'steg' i sin egentliga, konkreta mening till att förstärka negationen i satser av typ *Jag ska inte gå ett steg vidare*. På det här stadiet fungerade uttrycksstrategin troligtvis på basis av en pragmatisk inferens (se Detges & Waltereit, 2002: 177). Det var alltså det vanliga lexemet *pas* 'steg' som användes; dess användning begränsades bara av dess lexikaliska betydelse, som förorsakade att endast negationen hos rörelseverb kunde förstärkas med hjälp av *pas*.

Uttrycksstrategin blev sedan rutin. I praktiken betydde detta att en pragmatisk inferens inte längre var nödvändig för att tolka *pas* som ett förstärkningselement till negationen hos rörelseverb. Alla dessa delar av tolkningen konventionaliserades; i termer av KG kan man säga att en delvis schematisk konstruktion som (3) kom till. Konstruktionen övertog den tidigare pragmatiska inferensen 'förstärkning' som sin betydelse och begränsningen till rörelseverb och kontexten av negationen som sina användningsvillkor. Användningsvillkoren utöver betydelsen

har jag valt att framställa som en lucka ‘___’ som måste besättas enligt konstruktionens användningsvillkor (nummerade enligt vilken lucka de ska gälla för). Luckorna utgör den schematiska delen av konstruktioner:

- (3) *pas* ‘förstärkning’: 1. ___ 2. ___ *pas*; sätt in
1. (verb)negation, 2. rörelseverb

Se Rostila (2004c; under utgivning b) för en utförlig konstruktionsanalys och modifieringar av Detges & Waltreits (2002) ansats till grammatikaliseringen av *pas*. Väsentligt är här att grammatikalisering möjligen också generellt kan beskrivas som en utveckling av konstruktioner med luckor (m a o schematiska konstruktioner). Luckorna kan nämligen anses formalisera tanken att grammatikalisering består i “a stricter codification of the lexicalized item” (Wischer, 2000: 359). Vanliga lexem är bara begränsade i sin användning (eller “kodificerade”) genom sin betydelse, medan grammatikerade element uppvisar utöver sin betydelse en eller flera luckor som vidare begränsar deras användning. När ett element med luckor grammatikaliseras vidare, kan detta uppfattas så att några användningsvillkor som gäller luckorna stryks. T ex den senare utvidgningen av *pas* till kontexten av alla verb kan beskrivas som en elimination av komponenten ‘rörelse’ i användningsvillkor 2 i (3). Det är tänkbart att slutstadiet i en grammatikaliseringsutveckling består i att en helt schematisk konstruktion uppstår. T ex ditransitivkonstruktionen i engelskan (se ovan (1)), som inte uppvisar något morfologiskt material, skulle representera den högsta möjliga grammatikaliseringsgraden.

Grammatikaliseringsforskningen har haft problem med att skilja åt lexikalisering och grammatikalisering (se t ex Lehmann, 1989; 2002; Wischer, 1997; 2000). Konstruktionsgrammatiken erbjuder möjligen en förklaring till varför sådana svårigheter finns. Ur

ett KG-perspektiv betraktat producerar både lexikalisering och grammatikalisering listem: lexikalisering listem utan luckor, grammatikalisering listem med luckor. Resultaten av båda processer har alltså något fundamentalt gemensamt, nämligen karaktären av en lagrad enhet. Då är det kanske också att vänta att resultaten är svåra att skilja från varandra. Grammatikaliseringsforskningens problem med gränsdragningen mellan lexikalisering och grammatikalisering kan därför möjligen anses som indirekt evidens för att KG är inne på rätt spår i och med att den också beskriver grammatikens strukturer som lagrade enheter. Detta beskrivningssätt förutser ju grammatikaliseringsforskningens gränsdragningsproblem.

För konstruktionsanalyser av vidare grammatikaliseringsprocesser se Rostila (2004a; 2005a; under utgivning b). Rostila (2004c; under utgivning b) för fram tanken att möjligheten att använda konstruktioner som helheter utan att analysera deras interna struktur kan leda till form-funktion-reanalyser som kan bidra till grammatikaliseringsutvecklingar. Det skulle kanske vara värt att utforska hur stor roll denna faktor egentligen spelar i grammatikaliseringsprocesser, särskilt som Croft (2000: 140) påstår att form-funktion-reanalyser kan förklara alla fall av förändringar i grammatiken.

FÖR- OCH NACKDELAR MED KONSTRUKTIONSGRAMMATIKENS LISTKARAKTÄR

Inom modulära generativa ansatser såsom principer- och parametrar-teorin antas det att bara lexem lagras. KG däremot lagrar allting, t o m kärngrammatikens högt produktiva strukturer. Detta sker på olika nivåer av abstraktion: ju mera produktiv en konstruktion är, desto mera schematisk eller abstrakt är formen den lagras i. Ett exempel

på ett abstrakt listem av detta slag är ditransitivkonstruktionen i (1), som endast består av tre luckor (___ (V) ___ ___) där substantivfraser kan sättas in om de är kompatibla med luckornas semantik (AGENS – RECIPIENT – PATIENS) (jfr också (3) ovan).

Man kunde nu invända att lagrande av både det lexikala och det syntaktiska skulle belasta minnet alltför starkt. Uppskattningarna av det mentala lexikonets kapacitet tyder emellertid på att språkbrukaren kan ha tiotusentals aktivt användbara lexem till sitt förfogande (Aitchison, 1990: 6f; jfr också Wilder & Gärtner, 1997: 32, n. 19). Det är antalet aktivt användbara lexem som är relevant i sammanhanget, eftersom konstruktioner ju uppvisar användningsvillkor och därför kan liknas vid aktivt användbara lexem. Med tanke på det mentala lexikonets enorma kapacitet förefaller det osannolikt att några tusen listem till – konstruktioner som behövs för att beskriva produktiva syntaktiska företeelser – skulle visa sig vara ödesdigra för lexikonets lagringsförmåga.

En mera sofistikerad invändning skulle kunna gå ut på att inlärningen av (delvis eller helt) schematiska konstruktioner som står för syntaktiska företeelser är en mera krävande process än inlärningen av vanliga lexem. Därför skulle sådana konstruktioner inte kunna tillägnas som listem utan skulle förutsätta en medfödd universalgrammatik. Tar man en titt på t ex passivkonstruktionen i Croft (2001: 215f), förefaller denna invändning befogad (jfr också Seuren, 2004b: 613ff). Inlärningen av denna konstruktion innebär att t ex barnet måste lära sig följande symboliska relationer: subjekt – Patiens, *be* – predikat, *V-en* – huvudverb, *by* NP – Agens. Det finns emellertid evidens för att inlärningen av komplexa, abstrakta konstruktioner kan ske i stort sett på samma sätt som inlärningen av lexem: genom exponering till språkbruket och genom tillgång

till konstruktionernas kommunikativa funktion. Utöver detta behövs bara en förmåga till analogi eller generalisering (se Tomasello, 2003: 144ff). Vad beträffar passivkonstruktionen, finns det indikationer att den lärs in som en helhet (ibid.: 157), något som förutsätter att dess symboliska relationer faktiskt tillägnas som en del av den konstruktionella helheten.

Man får inte heller glömma att även aktivt användbara lexem förutsätter komplexa inlärningsprocesser. Detta gäller oavsett vilken generativ teori man än väljer. T ex följande satser innehåller verb som i lexikonet måste vara försedda med information av typen “argumentet med den semantiska rollen X symboliseras hos detta verb genom egenskapen Y” – d v s med symboliska relationer av samma slag som de relationer som ska göra passivkonstruktionen svår att tillägnas. “Egenskapen Y” har markerats med fetstil i (4):

- (4) a. Folkrättens svartvita indelning i civila och kombattanter är svår att tillämpa **på** morgondagens konflikter.
(www.foi.se/FOI/templates/Page_____633.aspx; 6.2.06)
- b. Worin besteht seine Arbeit?
'Vad består hans arbete i?'
- c. En piittaa heidän vastaväitte**istään**.
'Jag struntar i deras motargument.'
- d. Ich ängstige **mich vor** der Zukunft.
'Jag är rädd/oroar mig för framtiden.'
- e. [_{SUBJ} Der Traum] ängstigte [_{OBJ} ihn].
'Drömmen gjorde honom rädd/oroade honom.'

Vid fall som (4a,b) måste språkbrukaren lära sig att det interna argumentet ska bära den lexikaliskt selekterade prepositionen *på* eller *in*; prepositionsvalet kan inte föras tillbaka på verbets semantik utan är idiosynkratiskt. Detsamma gäller för elativen i det finska exemplet (4c).¹⁰ I (4d,e) måste

man för det första lära sig att ERFARARE-argumentet intar subjektpositionen i (4d) och objektpositionen i (4e). Inte ens Downtys proto-roll-ansats (1991) kan här avgöra vilket av verbets argument som blir subjekt resp objekt; tvärtom, man kan tänka sig att både ERFARARE- och STIMULANS-rollen har samma antal PROTO-AGENS- och PROTO-PATIENS-implikationer. Just detta orsakar troligen variationen i subjektvalet mellan verben i (4d,e). Följden blir att subjekt- och objektvalet måste bestämmas lexikaliskt. Därtill uppvisar (4d) åtminstone en ytterligare lexikalisk egenskap, ett reflexivpronomen. Det är tveklaktigt om dess obligatoriska närvaro kan föras tillbaka på en allmännare egenskap såsom kasustilldelningsförmågan som inergativa verb ska ha, då reflexivpronomen bara ska förekomma som manifestation av denna förmåga när ett resultativt predikat följer (jfr *He laughed himself sick*; Rothstein, 1992: 126). Prepositionen *vor* i komplementet är å andra sidan antingen en lexikaliskt betingad manifestation av GRUND-rollen eller en grammatikaliserad P i ett prepositionsobjekt; i det förra fallet förutsätter den inlärningen av en lexikalisk egenskap, i det senare fallet kräver den en konstruktionsanalys (Rostila, 2004a; 2005a; jfr not 10).

Det är också viktigt att beakta att även modulara generativa teorier måste anta enheter som i praktiken faller samman med delvis schematiska konstruktioner, d v s konstruktioner med luckor. T ex Williams (1981: 88) föreslår att det finns realiseringsregler som (5a) som beskriver GOAL-rollens¹¹ realisering i (5b) och som ska gälla för hela lexembeståndet i engelskan:

(5)a. GOAL: (NP, PP_{to})

b. (to give) **to** John; (the gift) **to** John

Regeln kan emellertid omskrivas som en delvis schematisk, komplex konstruktion:

(6) *to* 'GOAL: 1. __ *to* 2. __ ; sätt in

1. ett predikat vars betydelse licenserar GOAL,
2. NP, [+hum]

Också s k **kanoniska strukturella realisationer** (CSR) liknar i hög grad konstruktioner med luckor. Med termen avses konceptuella enheter som anger motsvarigheter mellan semantiska roller och syntaktiska kategorier. Jfr (7):

(7)a. Han landade [_{pp} på cementgolvet].

b. *Han landade [_{ip} att få allvarliga skador].

(7a) är grammatisk då verbet *s*-selektar ett MÅL-argument, och CSR (MÅL) = PP. (7b) är däremot ogrammatisk då argumentet har fel syntaktisk kategori (IP).¹²

CSR introducerades av Grimshaw (1981) i syfte att förklara hur det är möjligt att barnen lär sig de "rätta" syntaktiska etiketterna för sina syntaktiska kategorier.¹³ Antalet CSR och deras användningsområden var mycket begränsade vid det här laget.

Senare gjorde Pesetsky (1982) och Chomsky (1986) dock nästan inflatoriskt bruk av begreppet CSR för att kunna eliminera *c*-selektionen från grammatiken, d v s för att slippa ange i de lexikaliska enheterna vilka syntaktiska kategorier de väljer för sina argument. Motsvarigheterna mellan form och funktion (= syntaktisk kategori och semantisk roll) placerades på detta sätt in i den konceptuella strukturen. Man får lätt intrycket att den konceptuella strukturen valdes som "deponi" så att syntaxens autonomi inte skulle komma i fara.

Också Croft (2001: 207) påpekar att modulara generativa ansatser måste ta till regler som anger syntax-semantik-korrespondenser. Detta gör dem på sätt och vis till notationella varianter av KG (jfr (6) ovan). Seuren (2004b: 599) kritiserar Croft för att denne har förbisett att dessa korrespondenser defi-

nieras kompositionellt i modulara generativa teorier. Seuren själv tycks ha förbisetat att åtminstone CSR är ingalunda kompositionella utan samma slags symboliska motsvarighetsrelationer som konstruktioner. Detta förbiseende kan visserligen bero på att Seuren inte förespråkar Chomskys generativa ansats utan sin egen modulara teori. Frågan är bara om Seurens egen teori klarar sig helt utan lagrade enheter som förbinder syntaktisk form med betydelse.

Till slut gäller det att komma från defensen till offensiven och påpeka några fördelar med KGs listkaraktär. För det första gör listkaraktären det möjligt att beskriva strukturernas idiosynkratiska semantiska, pragmatiska och stilistiska användningsvillkor oavsett strukturernas komplexitetsgrad – en egenskap som är väsentlig om en generativ ansats ska beskriva språkbruket. Modulara teorier kan bara förknippa idiosynkratiska användningsvillkor med enheter som de lagrar i lexikonet (lexem, morfem och idiom) och är därför inte i stånd att beskriva den stilistiska kontrasten mellan de synonyma satserna i (8), då kontrasten inte beror på något enstaka lexem eller morfem:

- (8)a. Er wäre angeklagt worden. ‘Han skulle ha anklagats.’
 b. Er würde angeklagt worden sein. ‘Han skulle ha anklagats.’

Båda formerna kan bildas helt reguljärt i tyskan. Enligt Helbig & Buscha (1991: 192) är (8b) dock stilistiskt tyngre än (8a). En modular teori kan inte ange denna kontrast någonstans eftersom båda satserna kommer till genom interaktionen mellan olika grammatikkomponenter. KG kan däremot integrera ett motsvarande stilistiskt användningsvillkor i någon av de delvis schematiska konstruktionerna som genererar verbformen i (8b).

Även många funktionalister kan finna det svårt att acceptera att användningsvillkor integreras i listem. Detta kan anses bryta mot språkbrukets sanna karaktär, interaktion. Man kan m a o påpeka att det inte är plausibelt att själva uttrycken innehåller information om t ex vilka slags situationer de kan användas i; i stället bedömer språkbrukaren detta i språkbrukssituationen. Det är emellertid inte särskilt sannolikt att språkbrukaren gör sådana bedömningar i varje språkbrukssituation. I stället förefaller det troligt att återkommande situationer får sina egna konventionella uttryckssätt. Dessa begränsar sig inte till hälsningar och liknande högfrekventa rutiner. När man lär sig främmande språk, får man ofta uppleva att man uttrycker sig på ett korrekt, men inte på ett idiomatiskt sätt. Detta tyder på att uttrycken kanske uppvisar situationella användningsvillkor i större utsträckning än man är benägen att tänka sig.

Den viktigaste fördelen med att användningsvillkoren är förknippade med konstruktionerna är en sorts automatisering: användningsvillkoren aktiveras samtidigt med den språkliga formen och det adekvata bruket av uttrycket förutsätter varken några komputationer eller inferenser (jfr Langacker, 1987: 58f). Konstruktioner erbjuder alltså en reduktion i processeringskostnaden till priset av något högre lagringskostnader. Om situationella begränsningar på uttryckens användning är någorlunda så vitt utbredda som spekulerats ovan, är detta en viktig fördel. Slutligen kan det påpekas att om grammatiken ska föreställa ett automatiserat språkprocesseringssystem (Givón, 2002: 130; jfr också 256f), utgör KG med sina automatiskt aktiverade användningsvillkor för uttrycken ett intressant förslag till hur ett sådant system kunde se ut.

Ett vidare, mycket spekulativt perspektiv på konstruktionsgrammatikens listkaraktär

öppnar sig i de av Dawkins (1989) introducerade memerna som kan uppfattas som kulturella motsvarigheter till gener. Vilken idé som helst som kan förmedlas mellan människor – t ex uppfinningar, melodier och modets nycker – kan anses utgöra en mem (jfr *ibid.*: 192; 196). Om begreppet är plausibelt, är frestelsen stor att se ett språk som en samling av memorer. Dawkins föreslår att memorer kan bilda ko-adapterade komplex, dvs det membestånd som redan finns lockar till sig memorer som är kompatibla med det (*ibid.*: 197; 199). Kärngrammatikens konstruktioner kunde möjligen anses som ett liknande komplex: som högfrekventa listem används de ju ofta tillsammans och måste därför vara i hög grad anpassade till varandra. De svårigheter som nya memorer enligt Dawkins ska ha i att tränga in i ett sådant komplex kan å andra sidan liknas vid grammatikalisering: en ny, högt grammatikaliserad konstruktion kan inte införas med en gång utan måste utveckla sig i en diakron process.

Den väsentliga parallelen mellan memorer och konstruktioner torde emellertid vara följande: vi har otvivelaktigt förmågan och viljan att memorera ett nästan oändligt antal memorer. Varför skulle då inte även språket hos en individ utveckla sig genom memorerande av memorer som bara skiljer sig från övriga memorer i att vara förknippade med språkligt material?¹⁴ Om det är på detta sätt som ett språk kommer till, har det väsentligen karaktären av en lista, eftersom dess inlärningssätt liknar sammanställningen av en lista. Såsom spekulerats ovan, anknyts kanske en del av de språkliga memerna, de mest användbara, närmare till varandra och bildar ett relativt slutet grammatiskt system. Trots denna integrationsprocess kan slutresultatet, språket, bibehålla formen av en lista: integrationen kan uppfattas som en funktion av mera abstrakta memorer som fastställer

vilka slags memorer som ofta kombineras med varandra, och på vilket sätt. Sådana mera abstrakta memorer kan också antas ha formen av listem. Detta perspektiv är kompatibelt med konstruktionsgrammatikens syn på språkinlärningen som kort ska behandlas i sista avsnittet. Avsnittet erbjuder också förslag till ett svar på frågan varför vi skulle vara så besatta i att plocka upp memorer. Av Dawkins framställning får man intrycket att det är memerna själva som tar hand om sin spridning (1989: 198; 200). Dawkins betonar också att memorer är oberoende av gener (*ibid.*: 193f). Om det emellertid är viljan att vara socialt framgångsrik som motiverar språkinlärningen (tillägnet av språkliga memorer), som det argumenteras nedan, och om denna vilja å andra sidan skulle bero på det biologiska behovet att fortplanta sig, kan man inte utesluta att (språkliga) memorer i grunden är biologiskt motiverade eller åtminstone vid sidan av tjänar till den genetiska evolutionens syften.

SPRÅKINLÄRNING OCH KONSTRUKTIONSGRAMMATIK

En funktionalistisk generativ grammatik måste självklart vara i stånd till att förklara varför barnets språkinlärningsprocess framskrider relativt snabbt¹⁵ och leder till bättre resultat än vuxnas försök att lära sig nya språk. Sammanfattningen av konstruktionsgrammatisk forskning i barnets språkinlärning som Tomasello (2003) ger tyder på att KG faktiskt kan förklara dessa förhållanden. Om bilden som Tomasello ger är den rätta, behövs ingen medfödd universalgrammatik. Modersmålets inlärningsprocess består i stället bara i ett funktionsbaserat tillägnande av ord och uttryck och senare i generaliseringar över hela klasser av sådana listem (jfr Tomasello, 2003: 114ff; 141; 149). Resultatet av sådana generaliseringar består i delvis eller

helt schematiska konstruktioner (se ovan) – eller, för att anknyta till spekulationerna i förra avsnittet, i mera abstrakta (språkliga) *memer*. Om man bortser från dessa generaliseringar, kan man likna en konstruktionsgrammatisk syn på barnets språkinlärning vid tillägnandet av *lexem*. Vuxna har emellertid otvivelaktigt förmågan till lexikalisk inlärning. Om barnets språkinlärning inte väsentligt skiljer sig från inlärningen av *lexem*, måste man fråga sig vad det beror på att vuxna i allmänhet inte lär sig främmande språk särskilt effektivt. KG-synen på inlärningsprocessen tycks ge fel prognos vad gäller vuxnas prestationer i detta hänseende.

Man kunde naturligtvis hänvisa till de ovannämnda generaliseringarna. Vuxna kanske har förmågan att lära sig nya *lexem* men inte längre förmågan till generaliseringar. Med generaliseringarna avses här t ex insikten att ditransitivmönstret i (1) inte bara gäller hos enskilda verb som argumentmarkeringskonvention utan kan i princip överföras på alla verb med liknande betydelse. Generaliseringsprocesser av den här arten kan anses som grammatikalisering, då de leder till tillkomsten av omfattande reguljära uttryckskonventioner (jfr Rostila, 2004a; 2004b: 87; 2005a).

Denna inskränkning får stöd av Givóns observation att vuxna sällan når ända fram till ett grammatikerat system när de lär sig främmande språk på naturlig väg (2002: 127). Den får också stöd från ett helt annat håll: betraktat ur Chomskys generativa grammatiks synvinkel är vuxnas dåliga prestation att vänta, då det ju ska vara barnen som bygger upp grammatiken med hjälp av universalgrammatiken (och samtidigt tar hand om grammatikaliseringen; se Roberts & Roussou, 2003: 11f; Haspelmath, 1999b för en kritisk syn). Bristen på en generaliseringsförmåga hos vuxna skulle alltså kunna tyda på att en universalgrammatik ändå skul-

le vara involverad. För att rädda KG-synen på språkinlärningen är det därför önskvärt att finna en annan förklaring till vuxnas dåliga språkinlärningsförmåga.

I själva verket tycks KG-baserad forskning i språkinlärning ge en t o m mera felaktig prognos för vuxnas språkinlärningsförmåga än skisserats ovan. Dess resultat tyder nämligen på att förmågan till generalisering eller grammatikalisering utvecklas relativt sent och därför t o m snarare kunde känneteckna vuxnas än barns kompetens (jfr Tomasello, 2003: 6; 141; 172; Croft, 2001: 57f).¹⁶ Denna syn styrks av den kritik som hypotesen om den s k kritiska åldern för språkinlärning mött på sista tiden (Singleton & Ryan, 2004: 227; jfr också Moyer, 1999). Om alltså inte ens generaliseringsförmågan ska vara barnens privilegium enligt KG, vilar KGs syn på språkinlärningen på svaga fötter, ifall vuxnas dåliga färdigheter i språkinlärning inte kan förklaras på annan väg.

En förklaring som inte uppmärksamats av Tomasello (jfr 2003: 286f; 313) ska skisseras här. Den förutsätter en åtminstone kursorisk blick på frågan varför människor överhuvudtaget använder språk. KG-ansatsen till språkinlärning ger prognosen att vuxna kan lära sig och använda främmande språk. Svaren på frågan varför vi använder språk kan därför möjligen förklara varför vuxna inte gör det. Inom ramen av det här bidraget kan bara de motivationer betraktas som Keller (1990: 131; 138) föreslår. I grunden finns det bara en motivation, viljan att vara socialt framgångsrik. Den kan delas in i en strävan att nå relativt konkreta mål – t ex att få andra att göra något eller att informera dem om något – och i en strävan att ge ett gott intryck av sig själv.

I synnerhet på grundval av den senare strävan kan man nu ställa en hypotes om varför vuxna inte presterar som KGs syn på språkinlärningen förutsätter. Hypotesens kärna är

att vuxna för det mesta saknar motivationen att verkligen lära sig främmande språk. Detta beror på att de inte kan tro att de kunde göra ett gott intryck om de använde ett annat språks främmande uttryckskonventioner. Detta kan ses som ett slags interferens från modersmålet: man har vant sig vid det egna språkets konventioner och kan därför inte tro att man kunde låta bra på ett annat sätt. Det ska inte heller glömmas att det krävs mera av vuxna än av barn för att göra ett gott intryck med hjälp av språket; vuxna har också en mera realistisk syn på hur mycket som hör till en god prestation i detta hänseende. Slutligen kan det påpekas att vuxna redan är socialiserade i en språkgemenskap och därför har mindre behov än barn av att bli integrerade i en sådan genom att lära sig ett språk. På det hela taget kan prognosen som KG-synen på språkinlärningen ger för vuxnas färdigheter ändå vara rätt. Man måste bara betrakta språket som en social företeelse för att sätta in prognosen i rätt perspektiv. En social synvinkel står å andra sidan i samklang med en funktionalistisk generativ ansats som ska beskriva språkbruket.

Den sociala synvinkeln kan också användas till att åtminstone delvis förklara varför ett sådant relativt mödosamt språkinlärnings-sätt som KG-synen förutsätter skulle vara plausibelt. Enligt KG-synen växer språket ju inte fram som en arm eller ett ben som det ska göra enligt Chomskys teorier. I stället kräver dess utveckling en hel del konstruktivt arbete: tillägnande av massor av listem, uppmärksamhet åt de språkliga uttryckens funktion, generaliseringar över hela klasser av listem. Insatsen som allt detta kräver får emellertid rätta dimensioner om man tar med i beräkningen att vår sociala framgång till en inte obetydlig del är beroende av våra språkliga färdigheter. Ser man på saken ur detta perspektiv, förefaller det troligt att barnen skulle vara beredda att ägna mycket

uppmärksamhet och energi åt uppbyggandet av sitt modersmål. I praktiken kan detta t ex betyda att ingen negativ evidens – vars brist har påpekats som en grund till behovet att anta en medfödd universalgrammatik – är nödvändig för att utesluta ogrammatiska strukturer. På den höjda uppmärksamheten torde ju mycket mindre än explicita korrekturen räcka till för ändamålet (jfr också Itkonen, 2004: 185f).

Slutligen gäller det att anknyta till mem-spekulationerna i förra avsnittet. Om viljan att vara socialt framgångsrik är drivkraften bakom språkinlärningen och om språken består av *memer*, förefaller det plausibelt att *memer* i allmänhet memoreras med syftet att nå social framgång. Man kan nu fråga sig vad social framgång egentligen betyder. Enligt den bild som Dawkins (1989) ger kan den bara betyda tillfällen att fortplanta sig; så gott som alla handlingar av biologiska varelser tycks tjäna till detta ändamål. Den kanske mindre trevliga slutsatsen blir att vi lär oss både språkliga och andra *memer* för att garantera våra geners överlevnad. Språket kunde alltså vara biologiskt betingat, men på ett mindre direkt sätt än enligt Chomskys teorier. Den biologiska länken kunde bestå i att *memer* och en god förmåga att kreativt kombinera *memer* tolkas som ett tecken på t ex ett väl utvecklat nervsystem. Detta får stöd av att reklamstrategier hos djuren såsom stora horn eller en lång stjärt fungerar på liknande sätt (jfr Dawkins, 1989: 157ff).

NOTER

¹ Den här uppsatsen är en reviderad och utvidgad version av mitt föredrag vid Språkets funktion 3 och Rostila (under utgivning a). Jag skulle vilja tacka Kari Leinonen som kontrollerade det språkliga. De brister som återstår kan naturligtvis tillskrivas mig.

² En ansats utan kärna-periferi-distinktion löper å andra sidan risken att inte kunna skilja språkets centrala företeelser från de mindre väsentliga (Urpo Nikanne,

personligt meddelande). Denna risk verkar emellertid inte särskilt stor i fråga om KG: KG-ansatsen går visserligen ut på att både idiosynkratiska och produktiva språkliga företeelser kan beskrivas med samma medel (konstruktioner), men eftersom beskrivningen av dessa två poler förutsätter olika slags konstruktioner (atomiska och specifika kontra schematiska konstruktioner, jfr avsnitt "Konstrukstionsgrammatik och grammatikalisering), går det också inom KG att skilja mellan kärnan och periferin.

³ Bakom sådana operationer kunde mycket väl stå **rekursion**, som Hauser et al. anser som "the only uniquely human component of the faculty of language" (2002: 1569). Beträktat ur en KG-synvinkel skulle denna operation inte vara begränsad till språket utan gälla i allmänhet för kombinerandet av symboler. Detta står väsentligen i samklang med Salos förslag vid Språkets funktion 3 (jfr Salo, manus: 2f; Brattico, denna volym). Om "core grammatical computations" å andra sidan inskränkte sig till rekursion (Hauser et al., 2002: 1570), kunde det enda som återstod av Chomskys generativa grammatik vara just rekursionen. Beskrivningen av resten av den språkliga förmågan (som varken ska vara specifikt mänsklig eller språklig) kunde övertas av vilken teori som helst som inte endast gällde det mänskliga språket och kunde möta de konceptuella och sensorimotoriska gränssynornas krav. KG vore en kandidat för en sådan teori. Det måste dock påpekas att rekursionstesen i Hauser et al. (2002) allvarligt ifrågasätts av Pinker & Jackendoff (under utgivning).

⁴ Ditransitivkonstruktionen bestämmer emellertid inte i vilken ordning en AGENT-, RECIPIENT- och PATIENT-NP förekommer. Detta överläter argumentstrukturkonstruktioner åt ännu allmänare konstruktioner (Goldberg, 1995: 229, not 4; Croft, 2001: 197). Strängt taget är det förekomsten av tre NP utan några som helst argumentmarkeringar (såsom P) i satsen som utgör ditransitivkonstruktionens form.

⁵ Argumentstrukturkonstruktioner kan också ge verben argument som dessa inte har motsvarande deltagare för, jfr t ex *He sneezed the napkin off the table/Han hostade papperen från bordet*, där *sneeze* och *hosta* har integrerats i en konstruktion ("caused motion") som medför ett PATIENT- och ett PATH-argument (Goldberg, 1995: 160).

⁶ Man kunde naturligtvis påpeka att ditransitivkonstruktionen inte hör till kärngrammatiken (jfr Stowell, 1981: 296ff). Larsons (1988) analys å andra sidan tyder på det motsatta, då den för ditransitivkonstruktionen tillbaka på en projektion av X'-teorin. Det är emellertid inte så mycket ditransitivkonstruktionen som det gäller här utan kärnkonstruktioner i allmänhet. KG förpliktar sig till att finna semantisk-pragmatiska motiveringar för var och en av dem. I min avhandling kommer jag att visa att nominativ-akusativ-kasuspåret har flera olika betydelser i tyskan. I ett nominativ-

akusativ-språk kan man inte komma mycket närmare kärnan än detta.

⁷ Jag måste här avstå från att diskutera om inkompatibiliteten av *be* med *do*-konstruktionen följer av ett grammatiskt eller ett idiosynkratiskt användningsvillkor.

⁸ Om inte detta var fallet, är det tänkbart att språk inte skulle förändras alls.

⁹ Jfr dock Haspelmath (2000: 241) som framhåller att användbarhet inte är den avgörande faktorn när det gäller ett elements överlevnad, utan användningsfrekvensen. Det är å andra sidan troligt att element som bara används för en konventions skull är högfrekventa.

¹⁰ Urpo Nikanne (personligt meddelande) påpekar att det finns ansatser inom fennistiken att ge elativen en semantisk tolkning som skulle göra det möjligt att förklara valet av elativen i (4c) reguljärt. Jag anser att elativen historiskt sett troligen är semantiskt motiverad i (4c); det är ingen slump att just elativen hamnat hos verbet *piitata*, utan detta kan föras tillbaka på en av elativens grundbetydelser. Synkroniskt sett är valet av kasus här emellertid idiosynkratiskt: elativen står inte i opposition till andra kasus hos *piitata*, kan därför inte utgöra ett betydelsefullt val och uppvisar till följd ingen egen betydelse i denna kontext. Elativen i (4c) kan åter bli semantiskt motiverad om den genomgår en grammatikaliseringsprocess som föreslagits i Rostila (2004a, 2005a), d v s blir produktiv så att varje verb med en viss betydelsekomponent kan i princip använda sig av elativen som sin objektsmarkör (jfr *struntal/skital/ge fan* i *något* i svenskan).

¹¹ En eventuellt mera träffande benämning skulle vara RECIPIENT, med detta är inte relevant för poängen här.

¹² Ur en funktionalistisk synvinkel tycks det kanske omotiverat att överväga hur grammatiken kan utesluta en semantiskt så orimlig sats som (7b). Ur en generativistisk synvinkel är frågan inte alls irrelevant. X'-teorin kontrollerar inte kategorin av de fraser den genererar i olika frasstrukturella positioner, bara deras projektnivå. M a o är det inte relevant för frasstrukturkomponenten X'-teori om t ex komplementet är NP, PP eller AP; avgörande för X'-teorin är endast att det handlar om en hel fras XP. Andra grammatikkomponenter såsom s-selektionen svarar för att filtrera bort de ogrammatiska strukturerna som X'-teorin genererat. Ett exempel på en sådan är (7b). Se Rostila (2004b) för en kritisk syn på interaktionen mellan X'-teorin och andra grammatikkomponenter.

¹³ Grimshaw (1981: 174) föreslog bara att barn förfogar över två CSR: CSR (föremål) = N, CSR (aktion) = V. Detta skulle göra det möjligt för dem att tilldela

orden till syntaktiska kategorier på ett förutsägbart sätt (trots att syntaktiska kategorier är autonoma) så att texter som anger aktioner i regel är verb, inte substantiv.

¹⁴ Jfr också Dawkins exempel på språkliga memrer, olika versioner av sångtexten *Auld Lang Syne* (1989: 194; 323f). Intressant nog bildar övergången från den ursprungliga versionen ("For auld lang syne") till den nya ("For the sake of auld lang syne") det typiska initiala stadiet i en grammatikaliseringsprocess och illustrerar också en liknande grund till processens unidirektionalitet som Lehmann (1985: 315) och Haspelmath (1999a) föreslår. Croft (2000: 28) föreslår att språkliga memrer skulle kallas linguemer. Frågan är bara om en separat term kan fördunkla likheten mellan språkliga och andra memrer.

¹⁵ Itkonen (2004: 185) framhåller att barnets språkinlärningsprocess är i verkligheten långsam och att inlärningsprocessen hos vuxna är fel jämförelsepunkt. Tomasello (2003: 6f) å andra sidan betonar att de vuxnas grammatik är mycket enklare än Chomskys generativa grammatik förutsätter; "sträckan" som barnen har att tillryggalägga till vuxenkompetensen är därmed mycket kortare än tänkt, och inlärnigen kan därför också vara långsammare.

¹⁶ Se dock Goldberg (1999: 200) för en KG-syn som i stort sett nekar vuxna förmågan till detta slags generaliseringar

REFERENSER

- Aitchison, J. (1990). *Words in the Mind. An Introduction to the Mental Lexicon*. Oxford: Blackwell.
- Alba-Salas, J. (2004). Lexically Selected Expletives: Evidence from Basque and Romance. *SKY Journal of Linguistics*, **17**, 35–100.
- Boas, H.C. (2003). *A Constructional Approach to Resultatives*. Stanford: CSLI Publications.
- Bornkessel, I. (2002). *The Argument Dependency Model: A Neurocognitive Approach to Incremental Interpretation*. Leipzig: Max-Planck-Institut für neuropsychologische Forschung.
- Chomsky, N. (1965). *Aspects of the Theory of Syntax*. Cambridge, Mass.: MIT Press.
- Chomsky, N. (1986). *Knowledge of Language. Its Nature, Origin, and Use*. New York: Praeger.
- Chomsky, N. (1995). *The Minimalist Program*. Cambridge, Mass.: MIT Press.
- Croft, W. (2000). *Explaining Language Change: An Evolutionary Approach*. Harlow: Longman.
- Croft, W. (2001). *Radical Construction Grammar: Syntactic Theory in Typological Perspective*. Oxford: Oxford University Press.
- Croft, W. (2004). Syntactic theories and syntactic methodology: a reply to Seuren. *Journal of Linguistics*, **40**, 637–654.
- Croft, W. & Cruse, D.A. (2004). *Cognitive Linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Dawkins, R. (1989). *The Selfish Gene*. Andra upplagan. Oxford/New York: Oxford University Press.
- Detges, U. & Waltereit, R. (2002). Grammaticalization vs. Reanalysis: A Semantic-Pragmatic Account of Functional Change in Grammar. *Zeitschrift für Sprachwissenschaft*, **21**, 151–195.
- Dowty, D. (1991). Thematic Proto-Roles and Argument Selection. *Language*, **67**, 547–619.
- Dürscheid, C. (1999). *Die verbalen Kasus des Deutschen: Untersuchungen zur Syntax, Semantik und Perspektive*. Berlin: Walter de Gruyter.
- Givón, T. (2002). *Bio-Linguistics: The Santa Barbara Lectures*. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins.
- Goldberg, A.E. (1995). *Constructions. A Construction Grammar Approach to Argument Structure*. Chicago, London: University of Chicago Press.
- Goldberg, A.E. (1999). The emergence of the semantics of argument structure constructions. I: Brian MacWhinney (red.), *The Emergence of Language*, (s. 197–213). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Grimshaw, J. (1981). Form, function, and the language acquisition device. I: C.L. Baker & J.J. McCarthy (red.), *The Logical Problem of Language Acquisition*, (s. 165–182). Cambridge, Mass.: MIT Press.
- Haspelmath, M. (1999a). Why is grammaticalization irreversible? *Linguistics*, **37**, 1043–1068.
- Haspelmath, M. (1999b). Are there principles of grammatical change? *Journal of Linguistics*, **35**, 579–595.
- Haspelmath, M. (2000). Why can't we talk to each other? *Lingua*, **110**, 235–255.
- Hauser, M.D., Chomsky, N. & Fitch, T.W. (2002). The Faculty of Language: What Is It, Who Has It, and How Did It Evolve? *Science*,

- 298, 1569–1579.
- Helbig, G. & Buscha, J. (1991). *Deutsche Grammatik. Ein Handbuch für den Ausländerunterricht*. Leipzig/Berlin/München: Langenscheidt.
- Ickler, I. (1990). Kasusrahmen und Perspektive. Zur Kodierung von semantischen Rollen. *Deutsche Sprache*, **18**, 1–37.
- Itkonen, E. (2004). Modularity: three arguments against, one pseudo-argument for. *Puhe ja kielital och språk*, **24**, 177–189.
- Kay, P. & Fillmore, C.J. (1999). Grammatical Constructions and Linguistic Generalizations: the What's X doing Y Construction. *Language*, **75**, 1–33.
- Keller, R. (1990). *Sprachwandel. Von der unsichtbaren Hand in der Sprache*. Tübingen: Francke.
- Langacker, R.W. (1987). *Foundations of Cognitive Grammar*. Vol. I: *Theoretical Prerequisites*. Stanford: Stanford University Press.
- Langacker, R.W. (1991). *Foundations of Cognitive Grammar*. Vol. II: *Descriptive Application*. Stanford: Stanford University Press.
- Larson, R.K. (1988). On the double object construction. *Linguistic Inquiry*, **9**, 335–391.
- Lehmann, C. (1989). Grammatikalisierung und Lexikalisierung. *Zeitschrift für Phonetik, Sprachwissenschaft und Kommunikationsforschung*, **42**, 11–19.
- Lehmann, C. (1985). Grammaticalization: Synchronic Variation and Diachronic Change. *Lingua e stile*, **20**, 303–318.
- Lehmann, C. (2002). New reflections on grammaticalization and lexicalization. I: I. Wischer & G. Diewald (red.), *New Reflections on Grammaticalization*, (s. 1–18). Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Leino, J. (2005). Frames, profiles and constructions: Two collaborating CGs meet the Finnish Permissive Construction. I: J. Östman & M. Fried (red.), *Construction Grammars: Cognitive grounding and theoretical extensions*, (s. 89–120). Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Michaelis, L.A. (2003). Headless Constructions and Coercion by Construction. I: E.J. Francis & L.A. Michaelis (red.), *Mismatch: Form-function Incongruity and the Architecture of Grammar*, (s. 259–310). Stanford: CSLI Publications.
- Moyer, A. (1999). Ultimate attainment in L2 phonology: the critical factors of age, motivation and instruction. *Studies in Second Language Acquisition*, **21**, 81–108.
- Pesetsky, D. (1982). *Paths and Categories*. Cambridge, Mass.: MIT-doktorsavhandling.
- Pinker, S. & Jackendoff, R. (under utgivning): *The Faculty of Language: What's Special about it?* *Cognition*.
- Roberts, I. & Roussou, A. (2003). *Syntactic Change. A Minimalist Approach to Grammaticalization*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Rostila, J. (2004a). Towards a construction approach to grammaticalization in prepositional objects. I: M. Nenonen (red.), *Papers from the 30th Finnish Conference of Linguistics*. Joensuu: Universitet Joensuu.
- Rostila, J. (2004b). Funktionalistisk kontra generativistisk kasusuppfattning. *Puhe ja kielital och språk*, **24**, 85–100.
- Rostila, J. (2004c). Lexicalization as a Way to Grammaticalization. I: Fred Karlsson (red.), *Proceedings of the 20th Scandinavian Conference of Linguistics, Helsinki, January 7–9, 2004*. Universitet Helsinki, Avdelningen för allmän lingvistik, publikation nr. 36. <http://www.ling.helsinki.fi/kielitiede/20scl/proceedings.shtml>.
- Rostila, J. (2005a). Zur Grammatikalisierung bei Präpositionalobjekten. I: T. Leuschner, T. Mortelmans & S. de Groot (red.), *Grammatikalisierung im Deutschen*, (s. 135–167). Berlin: Walter de Gruyter.
- Rostila, J. (2005b). Kasusentdeckungen?. I: D. Neuendorff, H. Nikula & V. Möller (red.), *Alles wird gut. Beiträge des Finnischen Germanistentreffens in Turku/Åbo, Finnland*, (s. 209–225). Frankfurt/M: Peter Lang.
- Rostila, J. (under utgivning a). Construction Grammar as a Functionalist Generative Grammar. Föredrag vid *At the Crossroads of Linguistic Sciences*, Wrocław den 15–16 maj, 2004.
- Rostila, J. (under utgivning b). Storage as a Way to Grammaticalization. *Constructions* (www.constructions-online.de).
- Rothstein, S.D. (1992). Case and NP Licensing. *Natural Language and Linguistic Theory*, **10**, 119–139.
- Rothstein, S.D. (2001). *Predicates and Their Subjects*. Dordrecht: Kluwer.

- Salo, P. (manus). Generativity and the human brain. Stencil utdelad vid *Språkets funktion* 3, Åbo den 25–26 maj, 2004.
- Singleton, D. & Ryan, L. (2004). *Language Acquisition: The Age Factor*. Andra upplagan. Clevedon: Multilingual Matters.
- Seuren, P.A.M. (2004a). *Chomsky's Minimalism*. New York: Oxford University Press.
- Seuren, P.A.M. (2004b). The importance of being modular. *Journal of Linguistics*, **40**, 593–635.
- Stowell, T. (1981). *Origins of Phrase Structure*. Cambridge, Mass.: MIT-doktorsavhandling.
- Tomasello, M. (2003). *Constructing a Language. A Usage-Based Theory of Language Acquisition*. Cambridge, Mass./London: Harvard University Press.
- Welke, K. (1994a). Thematische Relationen. Sind thematische Relationen semantisch, syntaktisch oder/und pragmatisch zu definieren? *Deutsche Sprache*, **22**, 1–18.
- Welke, K. (1994b). Valenz und Satzmodelle. I: W. Thielemann & K. Welke (red.), *Valenztheorie – Werden und Wirkung*, (s. 227–244). Münster: Nodus Publikationen.
- Welke, K. (2002). *Deutsche Syntax funktional. Perspektiviertheit syntaktischer Strukturen*. Tübingen: Stauffenburg.
- Wilder, C. & Gärtner, H. (1997). Introduction. I: C. Wilder et al. (red.), *The Role of Economy Principles in Linguistic Theory*, (s. 1–35). Berlin: Akademie Verlag.
- Williams, E. (1981). Argument Structure and Morphology. *The Linguistic Review*, **1**, 81–114.
- Wischer, I. (1997). Lexikalisierung versus Grammatikalisierung – Gemeinsamkeiten und Unterschiede. *Papiere zur Linguistik*, **57**, 121–134.
- Wischer, I. (2000). Grammaticalization versus lexicalization: 'Methinks' there is some confusion. I: O. Fischer, A. Rosenbach & D. Stein (red.), *Pathways of Change. Grammaticalization in English*, (s. 355–370). Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins.
- Östman, J. (2005). Construction Discourse: A prolegomenon. I: J. Östman & M. Fried (red.), *Construction Grammars: Cognitive grounding and theoretical extensions*, (s. 121–144). Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Östman, J. & Fried, M. (red.) (2005). *Construction Grammars: Cognitive grounding and theoretical extensions*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.

CONSTRUCTION GRAMMAR AS A FUNCTIONALIST GENERATIVE GRAMMAR

Jouni Rostila, *German Language and Culture Studies, FI-33014 University of Tampere, FINLAND*

This paper explores properties of Construction Grammar(s) (CxG) that make it seem like an ideal functionalist generative grammar. The fact that CxG only identifies units of description that are semantically motivated is found to be the major feature making CxG a functionalist generative approach. Some solutions for semantically empty structures apparently speaking for the autonomy of syntax are provided as well. CxG is also shown to be well suited for the description of grammaticalization. Problems with the fact that CxG is largely based on storage are surveyed and found to be less significant, and counterbalanced by advantages that a storage-based approach offers. Parallels between constructions and memes are drawn in this connection. Tomasello's CxG approach to language acquisition is examined and shown to predict that adults should be capable of natural language acquisition. A social perspective is provided to reconcile this view with the poor acquisition results adults usually attain.

Key words: Construction Grammar, functionalism, grammaticalization, storage, language acquisition, meme.